СРБИЈА И ММФ: ПРИМОРАВАЊЕ НА ЛОША РЕШЕЊА

Принудна добровољност

Одговор на тобоже претеће питање шта је реална алтернатива оваквим реформама врло је једноставан, већ готов и проверен, спроведен у дело – модел примењен у Словенији, Чешкој и (после великог отрежњења) у Пољској. А тамо је урађено готово све потпуно супротно од онога што у Србији спроводе ММФ-ови „извршиоци локалних радова" угурани и у Ђинђићеву и у Коштуничину владу

Пише: Петар Ћирић

Као на крају сва-ког ле-та у проте-клих деценију и по, пљуш-те упозорења да улазимо у „врућу и неизвесну је-сен". Синдикати се ко-ме-ша-ју, школ-ска година почиње преговорима и на-те-за-њем око штрајка, опозиција најављује из-боре као универзално решење. Да ситуација није та-ко смрачена, го-то-во да би се мо-гло рећи ка-ко је реч о

малим јесењим социјално-политичким ритуалима. Међутим, ав-гу-стов-ско ошт-ро упозорење ММФ-а Кошт-уничиној влади, упозорење ко-је је опет имало тон претње и реторику ултиматума, ука-зу-је да је време за так-тику исте-кло и да су бар два-три цара дотерана до дувара. Од српске вла-де тражи се да без задрш-ке распарча и по врло неповољном мо-де-лу приватизује кључна јав-на предузећа, пре све-га Нафт-ну индустрију, те да пензиони систем „реформише" та-ко да ће се огроман број старијих грађана Србије с носталгијом сећати времена бом-бардовања 1999. Ако вла-да не покаже довољно ент-узијазма и хитрине, прети се бл-окирањем кредитних аранжмана и отписа ду-га Србије према Париском клу-бу у износу од 700 милиона евра, „заустављањем интеграционих процеса" и чиме све не. Барем у то-ме го-спо-да има широк редовни репертоар.

Кошт-уничина Вла-да је по-но-во су-о-че-на са тим да се упле-ла у игру у ко-јој се на-вод-но „не може учествовати делимично", од-но-сно са чињеницом да је наследила изграђен од-нос са ММФ-ом у ко-јем се не рачуна на рационализам и обост-рани интерес не-го на по-слу-шност. Са друге стране, еко-ном-ска ситуација у земљи је из-уз-етно те-шка. Огромна пореска оптерећења и низ других еле-ме-на-та који погоршавају пословни амбијент, а та-ко-ђе уведени под притиском ММФ, довели су до пропасти велики број малих и средњих предузећа. Она велика ко-ја су имала перспект-иву углав-ном су већ распродата. Вишак од 37 милијарди динара у републичкој каси, којим се у ју-лу хвалио министар финансија као великим достигнућем, сто-га представља пирову по-бе-ду, јер није рез-ултат не-ка-квог тренда раста, не-го са-мо ефикаснијег (читај: бруталнијег) утеривања пореских ду-го-ва. Вишак прихода у бу-џе-ту праћен је па-дом производње, који је у ју-лу 2005, у од-но-су на просек 2004, износио целих 5,5 од-сто.

Поврх све-га, ове јесени у „приватизацију" улази имовина Вој-ске реално вредна, процењује се, око 8 милијарди долара и најбољи делови НИС-а који збирно вреде око 4 милијарде долара! Унутрашњи рат у влади и пратећим лобијима за кон-тролу над тим подухватима увелико траје, што ла-ко можемо видети по збивањима у врху ВСЦГ и НИС, тих „нових жртава реформи".

ОРГАНИЗОВАЊЕ СПОНТАНОСТИ

По-сле ултиматума ММФ-а, уобичајено, у српској јавности су се лан-ча-но оглашавали економисти и аналитичари који никада не одмичу даље и дубље од формалистичких фраза те „међународне финансијске институције", а заправо јед-ног од кључних инструмената америчког глобализма. Ради се, сликовито речено, о пу-кој резонаторској кутији портпарола ММФ-а. Функција тих иступа није да збиља анализирају, разјасне, укажу на могуће правце развоја до-га-ђа-ја, не-го да пла-ше, увијено прете, вежу руке онима који од-лу-чу-ју.

На супротне ста-во-ве осмелили су се, симптоматично, они протагонисти на јав-ној сцени којима је упадљиво ста-ло до подизања рејтинга у јавности, од-но-сно поверења у народу.

„Проблем је што се захтеви ММФ-а ов-де сле-по слу-ша-ју", оце-њу-је економски аналитичар Не-бој-ша Медојевић, који слови као је-дан од најопаснијих могућих противкандидата Мили Ђукановићу у „постреферендумској" Црној Гори. „ММФ зах-те-ва да се национална добра продају великим светс-ким капиталистима. Не-ке земље, по-пут Пољске, Че-шке и Словеније, рекле су од-луч-но *не* том мо-де-лу. И Србија би мо-гла да не-што научи од њих. Државе ко-је су сле-по слу-ша-ле ММФ са-да спа-да-ју у ред најнеразвијенијих земаља! За-што НИС или велики елек-тропривредни и телекомуникацијски системи уоп-ште морају да се продају?"

Не-бој-ша Човић, који је изгледа озб-иљно загризао за опцију уједињења сво-је СДП са та-ко-ђе сво-јом (бившом) СПС и се-бе види као лидера те „но-ве левице", био је још ошт-рији:

„Имали сте прилику да видите у медијима потпредседника Вла-де Србије Мирољуба Ла-бу-са ка-ко је хитно најавио спровођење реформи пензионог система и то већ у септем-бру. Ако је мислио на исти онај предлог који је, колико је мени по-зна-то, стигао из ММФ-а и који смо одбили, он-да те и та-кве реформе неће бити. Бар што се тиче СДП. Ми ту нећемо попушт-ати. Не знам какви су односи са ММФ-ом и да ли су и ка-ква обећања њима да-та, ја-сно је са-мо да ми нећемо прихватити реформу пензионог система у ко-јој ће систем од ММФ-а добити пролазну оце-ну, а пензионери у Србији поумирати од глади. Ле-по је оно што нам предлаже ММФ. Са-мо, не-ка то примени код се-бе."

Ова-кве Човићеве изјаве, уз отворено супротст-ављање мо-де-лу „приватизације” (раз-бијања) НИС, сматра се, убрзале су разлаз између ње-га и Кошт-унице, те прелаз СДП у опозицију. Примедба да је Човић та-ко иступио из демагошк-их и популистичких разлога, у по-ку-ша-ју да поправи сво-ју ниску рејтинш-ку позицију, вероватно је тач-на, али није одговор на аргументе ко-је је он кон-зистен-тно изложио. Та-ко-ђе, ако та-кве изјаве поправљају рејтинг у јавности, он-да је више не-го ја-сно ка-кво је заправо већинско расположење народа.

МАЛА ЧЕЉУСТ, ВЕЛИКИ КОЛАЧ

Кошт-уничина позиција у ак-ту-ел-ној владајућој коалицији је парадоксална, што ће се ове јесени видети за ње-га болније не-го иначе. Вредности, модели и решења за ко-је се залажу ДСС и Кошт-уница лично битно се разликују од оно-га што ММФ, Свет-ска бан-ка и амерички изасланици намећу Србији. При том, у са-мој Кошт-уничиној влади све финансијске то-ко-ве, укључујући и монетарну политику, кон-тролишу отворени експоненти ММФ-а, политичари са минорном подршк-ом у јавности, али са изгледним на-став-ком каријере у „међународним финансијским институцијама” од-мах по губљењу власти у Србији. Ка-кав је од-нос тих људи према Србији, а ка-кав аранжман са страним фак-тором више не-го ја-сно види се по претходном слу-ча-ју Горана Свилановића, бившег ве-о-ма спорног министра спољних по-сло-ва СРЈ, да-нас беритетно удомљеног функционера Пак-та за стабилност Југоисточне Европе.

Унутар са-ме вла-де и ван ње, Кошт-уница је опкољен са бар три стране. О четвртој као могућем излазу не сме ни да размишља, било да под тим подразумева сопствени радикалан и (ако је нео-п-ход-но) са-мо-ста-лан иступ, било коалицију са радикалима или Тадићевим демократама. За-то ће пристати, правдајући то политичком целисходношћу, уверавајући и са-мог се-бе да он сушт-ински и није баш толико против, те да су разлике углав-ном у виђењу тем-па и методологије. Кошт-уничин део медијског апарата та-ко ће двоструко озвучити на-лет домаћих лобиста ММФ-а, „извршилаца локалних радова”, који ће све критичаре, клонећи се ма ка-квог аргументовања и ула-ска у принципијелну расправу, оптужити за „подилажење народу”: „Са-мо критикују, а не ну-де никаква решења. Шта је реална алтернатива оваквим реформама? За-што то не кажу народу?”

Испод оваквих изјава оста-је шум пређутаног: „Ово не ваља, али морамо. Предалеко смо отишли овим пу-тем, повратк-а са-да не-ма.” Људски, то би се можда мо-гло разу-мети. Али, са становишта далекосежног државног и националног интереса, реч је о по-губ-ној политици чије ће те-шке последице – мно-ге од њих и непоправљиве – сносити мно-га на-ша долазећа по-ко-ле-ња!

ПОУКЕ РУСКОГ „УНУТРАШЊЕГ ГЛОБАЛИЗМА”

Иначе, одговор на тобоже збуњујуће питање шта је реална алтернатива оваквим реформама врло је јед-но-ста-ван, већ го-тов и проверен, спроведен у де-ло – мо-дел примењен у Словенији, Че-шкој и (по-сле великог отрежњења) у Пољској. А та-мо је урађено го-то-во све пот-пу-но супротно од оно-га што у Србији спроводе економски и финансијски „стручњаци” инфилтрирани и у Ђинђићеву и у Кошт-уничину вла-ду. Чак је и Русија, кренувши с Путином на пут радикалног опоравка и препорода, применила пот-пу-но супротна решења. Прихватила је принципе глобализма и одбила да распарчава сво-је компаније и корпорације. Напротив, спровела је „унутрашњу глобализацију”, направила соп-стве-не ме-га-корпорације у страте-шк-и важним доменима – пре све-га у нафт-ној и га-сној привреди, енергетици, вој-ној индустрији – а он-да су се оне као ве-о-ма моћан фак-тор појавиле на свет-ском тржиш-ту. Средња Азија је по-том по-но-во по-че-ла економски да се окреће Русији.

Имајући све ово на уму, који разум и какви разл-ози мо-гу оправдати раз-бијање Нафт-не индустрије Србије „на неколико фирми” и по-том брзу продају најбољих де-ло-ва, а остављање оних лошијих и заосталијих Србији на терет? Безумље, криминал, корупција, служење страном фак-тору а против очигледних и свима јасних националних интереса?
<

(Септембар 2005)